

Kuulemistilaisuus 17.1.2020**Mariankatu 9, Helsinki****Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista koskevasta kokeilusta (Kuntakokeilu HE)****Suomen Yrittäjät**

- kokeilun tavoitteet ovat hyviä ja kannatettavia.
- kokeilussa tulisi näkyä vahvemmin yritysten rooli; jatkovalmistelussa tulisi huomioida vahvemmin yritysten näkökulma ja yritysten työvoimatarpeet.
- keskeistä on avoimille työmarkkinoille työllistyminen
- yhteistyövelvoite/yhteistyöelin: Tulee kuulla myös alueen yrityksiä ja palkansaajajärjestöjä
- yrittäjyys (ml. kevytyrittäjyys) on yksi keskeinen vaihtoehto työllistyä tälle kohderyhmälle, erityisesti maahanmuuttajat ja alle 30-vuotiaat
- riskinä starttirahan myöntämisen perusteet eli myöntämismenettelyn ja käytäntöjen eriytyminen alueilla
- tärkeää huolehtia siitä, ettei palveluiden tuotannossa synny valtion ja kuntien reviiitaistelua
- huolehdittava, että monituottajamalli palveluissa ja koulutustarjonnassa vahvistuu. Kokeilussa tulee huomioida erilaisia palveluntuottajia.
- olisi hyvä, jos kokeilussa olisi mukana myös maaseutukaupunki, jotta nähtäisiin, millaisia vaikutuksia kokeilulla saataisiin aikaan alueella, jossa vetovastuussa ei olisikaan keskuskaupunki.

Ilomantsin kunta

- Pohjois-Karjalan itäisen alueen reunakunnat tekivät yhteisen hakemuksen. Nämä kunnat ovat vaikeimman työllisyyden aluetta. Kunnilla on paras tuntemus alueen työttömyyteen.
- alueen kunnilla on yhteinen Siunsote ja yhteinen TYP, siksi haluaisivat nähdä koko Pohjois-Karjalan yhtenä kokeilualueena
- kaikki kokeiluun hakeneet alueet olisi pitänyt päästä mukaan.
- kunta toivoo, että vielä harkittaisiin kaikkien hakeneiden pääsyä mukaan kokeiluun.

HPL

- heikommassa työmarkkina-asemassa olevat tarvitsevat usein myös sote-palveluita ja on hyvä, että kuntakokeilussa nämä palvelut ovat nyt toivottavasti ”lähempänä”. Lisäksi työelämään valmiimmat, työkykyisemmät saavat parempaa palvelua.
- hallituksen esitykseen pitäisi lisätä yksityisen työnvälityksen rooli ja yksityisten palveluntuottajien merkitys sekä monituottajamalli.
- HPL on huolissaan työvoimapalveluiden ja palvelumallien pirstaloitumisesta, joten kokeilut edellyttävät vahvaa TEM:n valtakunnallista koordinaatiota.
- TEM:n pitäisi huolehtia siitä, että hankintojen osto-osaamista ELY-keskuksissa jatkuvasti kehitetään ja hyviä käytäntöjä levitetään.
- TEM:n (ja KEHAN) rooli on myös keskeistä sen valvomisessa, ettei kuntiin synny omia työllisyysportaatteja ja kaikki kehittävät yhdessä Työmarkkinatoria.
- yhteistyötä tarvitaan myös TE-toimistoihin jäävien palveluiden osalta eli TE-toimistojen ja kuntien yhteistyö työnantaja- ja yrityspalveluissa
- hallituksen esityksessä keskiössä tulisi olla myös yritysasiakkaat.
- HPL on huolissaan esityksen vaikutuksista työvoiman alueelliseen liikkuvuuteen. Tässäkin TEM:n (myös TE-toimistojen ja ELY:jen) tehtävänä on valvoa, että työvoima jatkossakin liikkuu työn perässä. Alueellisen liikkuvuuden varmistaminen tarvitsee koordinaatiota ja yhteistyötä.
- kokeilun onnistumista tulisi voida arvioida selkeiden mittarien avulla kokeilun jälkeen. Kokeilussa ei ole selkeitä verrokkiryhmiä. Jo nyt voidaan todeta, ettei kokeilusta saada puolueetonta ja selkeästi mitattavaa tulosta.

Akava

- aikaisemmissa kuntakokeiluissa ei ole pystytty arvioimaan kokeilujen työllisyysvaikutuksia.
- Akava on huolissaan siitä, että nyt ollaan toistamassa aiempien kokeilujen virheitä. Hallituksen esitys ei sisällä koe- ja vertailuasetelmaa, joka mahdollistaisi toimenpiteiden vaikuttavuusarvioinnin.
- työttömyysturvauudistuksen samanaikainen käynnistyminen aiheuttaa huolta, uudistuksia täytyy synkronoida keskenään.
- asiakkaan koulutustiedot ovat eri palveluissa eli TE-hallinnon tulisi saada Virta- ja Koskipalveluista opiskelijan tiedot.
- seurantamittareihin tulisi sisällyttää mukaan laaja työttömyys.

Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry (Kaspa)

- yksityisten palveluntuottajien rooli tulisi olla vahvemmin kirjattuna esitykseen.
- on tärkeää turvata asiakkaiden yhdenvertainen palvelu, tämä edellyttää TEM:n vahvaa koordinaatiota.
- palveluntuottajat tulisi olla edustettuina myös yhteistyöelimissä. Samalla tulisi arvioida T&Y-neuvottelukuntien roolia. Tarvitaanko jatkossa kahta saman tyyppistä yhteistyöelintä?

Turun kaupunki

- kokeilun tavoitteet ovat epäselvät ja hämärät. Kuntien laajempi rooli (kolmas vaihe) ei näy esityksessä. Toimintamalli johtaa asiakkaiden palauttamiseen TE-toimistoon. On epäselvää, mitä kokeilujen jälkeen tapahtuu.
- ongelmana on työnvälityksen eriytyminen henkilö- ja työnantaja-asiakkaisiin. Tämä on ristiriidassa JTYPL:n kanssa.
- kysymyksiä herättää lakiesityksen 5§ suhteessa kotolakiin: onko tarkoitus muuttaa myös kotolakia, kun rinnastetaan vieraskieliset ja maahanmuuttajat ja-sanalla toisiinsa? Kotosuunnitelmien tekeminen syö resursseja.
- Turun kaupunki paheksuu sitä, ettei HE-luonnoksesta pyydetä virallista lausuntoa.

Espoon kaupunki

- palvelujen tarjoaminen ja työllistymissuunnitelman rooli herättävät kysymyksiä. Kokeilussa työllistymissuunnitelma tehdään laajempaan kuin aiemmin (mm. sote-palvelut). Epäselvää on se, voivatko muut kuin JTYPL:n mukaiset palvelut olla velvoittavia? Rahoitusperuste ei saisi olla tässä esteenä. On tärkeää myös huomioida, että vältyttäisiin päällekkäiseltä työltä.
- henkilöstönäkökulma tulisi näkyä lakiesityksessä vahvemmin. Työkulttuurien yhteen sovittamiseen tulee panostaa jo ennen kuin asiakkaat ja henkilöstö siirtyvät kokeiluun.
- yhteensovittava johtaminen ja henkilöstö kokeilujen voimavarana - haluaisi nähdä lakiesityksessä, miten yhteisen työkulttuurin luominen ja yhteensovittaminen huomioidaan.
- kysymyksenä esitettiin se, voiko kunta vaikuttaa siirtyvien henkilöiden tehtävänkuviin?
- kokeilujen käynnistyminen: Yhtenä vaihtoehtona/kysymyksenä tuotiin esille kokeilujen porrastaminen?
- yhteiset toimitilat tärkeitä, jotta voidaan luoda yhteistä työkulttuuria
- siirtyvän henkilöstön työnkuvat: onko kuntien mahdollista nähdä TE-toimiston laatimia tehtävänkuvia, kun kuntapuolen tehtävänkuvia suunnitellaan?
- kokeilun aloitusajankohtaan liittyen, onko aloitusta mahdollista porrastaa alueellisesti? Erilainen valmiustila eri kunnissa.
- työnhakijan työllistymissuunnitelmaan ei voi kirjata velvoittaviksi palveluiksi kunnan omia työllisyyspalveluita. Olisi tärkeää, että kunnat voisivat käyttää kokeilussa tehokkaasti myös omia työllisyyspalveluitaan. Velvoittavuuden piiriin tulisi saada JTYPL:n hengen mukaiset kuntien omat työllisyyspalvelut. Erottelu ei saisi riippua rahoituslähteistä.
- onko kuntapuolen mahdollista tehdä määräaikaishaastatteluja?

Palta ry

- on tärkeää, että palveluntuottajat ovat jo lain valmisteluvaiheessa mukana.
- kokeilussa tulee kiinnittää huomiota myös yrityspalveluihin ja niiden laatuun.
- kokeilujen mittareiden tulee olla selkeitä ja arvioinnin tulee tuottaa luotettavaa vertailutietoa.
- mittareiden tulisi huomioida myös yksityisten toimijoiden, valtion ja kolmannen sektorin tehokkuus ja panokset.

Kuntaliitto

- on hyvä, että kokeilussa palvelut, resurssit ja osaamisen saadaan yhteen.
- kannusteet kokeiluissa ovat kunnilla eli elinvoima ja hyvinvointi, kunnat haluavat onnistua.
- Kuntaliitto paheksuu sitä, ettei kaikkia alueita hyväksytty mukaan kokeiluun. Pienillä kunnilla on tarve kehittää työllisyyspalveluja. Kuntaliitto toivoo, että vielä olisi mahdollista tarkastella kokeilun ulkopuolelle jääneiden alueiden mahdollisuutta päästä mukaan.
- lisäksi hallitusohjelmassa lukee, että ”kuntien roolia palveluiden järjestämisessä vahvistetaan”, eli tämä on jo poliittinen päätös, joka on nyt alkuperäisen esityksen kolmantena vaiheena hukkunut. Kokeilu on määräaikainen ja kokeilun jälkeen palataan normaaliin. Pitäisikö olla nyt siis kuitenkin pilotointia? Kuntaliitto näkee tämän palvelurakennemuutostuksena, mutta lakiesityksessä ei näy kuntien laajempaa roolia (kolmas vaihe). Epäselvää on, mitä kokeilun jälkeen tapahtuu.

SAK

- ansiosidonnaista työttömyysturvaa saavat eivät kuulu kokeilun kohderyhmään erityisryhmiä lukuun ottamatta.
- myös muilla ansioturva saavilla työttömillä on erilaisia palvelutarpeita. On tärkeää kehittää kokeilun aikana myös heidän palveluitaan TE-toimistossa.
- panostusta tarvitaan työttömyyden alun palveluihin ja työkykypalveluihin.

Kuopion kaupunki

- seurataanko kokeiluja koko kokeilualueena, koska esim. Pohjois-Savo tekee kokeilun kaksinaipaisena, ja jos eriytettyä seuranta halutaan, niin se on mahdollista (huomioitiin jo hakemusvaiheessa).
- miten työvoiman liikkuvuutta tullaan kokeilussa seuraamaan? Mitä tietoja liikkuvuudesta saadaan järjestelmästä ulos?
- yritys- ja työnantajapalvelut tulee saada kokeiluun mukaan (eli varmistettava palvelujen kokonaisuus).
- resursseja tulee tarkastella koko kokeilun aikana. Jos asiakasmäärät lisääntyvät, niin resurssien tulee lisääntyä samassa suhteessa.

Kotona Suomessa –hanke

- maahanmuuttajat ja vieraskieliset kokeilussa; ei siirtäisi kokonaista väestön osaa kokeiluun, pitäisi olla enemmän tietoa maahan muuttaneista
- kotoutumislaki koskettaa kyllä kaikkia, mutta vain tietyn ajan
- vieraskielisiä myös ansiosidonnaisten porukassa, jolloin vertailun vuoksi heitä olisi kannattanut pitää kummassakin ryhmässä. Joidenkin maahan muuttaneiden osalta työnantajien asenteet vaikuttavat työllistymiseen, miten kokeilu tulee vaikuttamaan myönteisesti näihin asenteisiin? Tuleeko työllistyminen tapahtumaan helpommin, kun asiakas ohjautuu ”kunnan työttömyyskortistosta”?

Helsingin kaupunki

- Epäilystä herättää se, minkälaisia johtopäätöksiä työllisyysasteen kehittämiseen kokeilusta voidaan saada irti.
- Lakiesityksen perusteluissa tulisi ilmetä strateginen suunta, jota laajasti tavoitellaan. Kokeilualueen ”kolmivirastomaisuus” on asetelmana haasteellinen. Nyt kokeillaan vain osittaista siirtoa, josta yritetään tehdä johtopäätös tulevasta palvelurakenteesta.
- On epätodennäköistä, että kokeilusta saadaan tavoiteltua vaikuttavuutta. Johtopäätösten teko tulee olemaan vaikeaa. Mm. ELY-keskusten toimivuudesta ei saada tietoa.
- Resurssilaskelmat: käytössä tulisi olla yksi laskennallinen, viitteellinen malli/lukema, jota täsmennetään alueellisesti. Jos asiakkaiden määrässä tapahtuu muutoksia, tulee vastaavasti resurssien muuttua.
- Yhteistyövelvoitteen tulee koskea myös ELY-keskusta, ja palveluntuottajilla on myös keskeinen rooli. Kokeilualueella tulee olla mahdollisuus hankintojen kehittämiseen.
- Voidaanko kunnan hankkimat palvelut rinnastaa JTYPL:n mukaisiin palveluihin (velvoittavuus, korvattavuus)?
- Mitä ELY-keskusten palveluja kokeilussa voidaan käyttää?

Kouvolan aikuiskoulutussäätiö ja AMKE

- Kokeilussa korostuu koulutukseen ohjaus. Kokeiluissa ei pidä unohtaa ammatillisen koulutuksen merkitystä ja ko. palveluiden tuottajia.
- Otettava mukaan suunnitteluihin myös koulutuksenjärjestäjät, jotka eivät ole kuntaomisteisia.
- asiakasohjaukseen ja –prosesseihin on kiinnitettävä huomiota, mittarina voisi olla onnistuminen prosessien yhtenäistämässä
- Alueilla on tässä erilaisia toimintatapoja, joten valtion toivotaan ottavan tiukan otteen ohjauksesta, jotta kokeilut menisivät hyvään suuntaan.

Oulun kaupunki

- kuntien laajempi rooli (kolmas vaihe) ei näy lakiesityksen perusteluissa. Kuntien vahvempi ja laajempi työllisyyden hoidon rooli on keskeinen motivaattori, jonka perusteella moni kunta hakeutui tähän kokeiluun.

Kuntaliitto

- lakiesityksessä tulisi selkeyttää hankintojen roolia.
- epäselvää on se, mitä palveluja voidaan kilpailuttaa. On kirjattu, että kunnat voivat hyödyntää vain ELY:n ja TE-toimiston ostamia palvelua, mutta voivathan kunnat itsekin kilpailuttaa?
- lisäksi tulisi selkeyttää hankintojen järjestämistä.
- miten lakiesityksessä on huomioitu hankintalain rajoitteet? onko ne jo kilpailutettuja sopimuksia vai kokeilun aikana? Ensiarvoisen tärkeää, että kunnat voivat osallistua kilpailutusprosessiin? tähän kaipaasi selkeyttä pykälän perusteisiin. ehkä voisi kuvata hankintalain rajoitteita, ja jos ovat jo hankittuja niin millä perusteilla kunnat voivat niitä palveluita käyttää (hankintalain tiukkuus).

Lahden kaupunki

- yhteiseen työkuulttuuriin ja synergiaan tulee panostaa.
- tilakysymyksiin liittyvät linjaukset ovat epäselviä. Tärkeää olisi saada henkilöstö yhteisiin tiloihin.

Raaseporin kaupunki

- lakiesityksen ruotsinkielinen käännös on viivästynyt (pitäisi toimittaa kommentteille viimeistään viikon sisällä).
- pienten kuntien poisjääminen kokeilusta ihmettyttää. Pienten kuntien kokeiluilla voitaisiin parantaa lähipalveluja.

Keski-Suomen TE-toimisto

- kokeilussa monet asiat tulee ratkaista aluetasolla, esim. tehtävänkuvat.
- miten pysyvistä mallista on kyse?
- kokeilussa olisi hyvä saada kokemusta erikokoisista kunnista.
- on olemassa kansallinen digitaalinen palveluväylä. Miten se suhteutuu mahdolliseen tulevaisuuden hajautettuun malliin, ja miten poliittinen ohjaus siihen suhtautuu?

Vammaisfoorumi ry

- samanaikaisesti kuntakokeilujen aikana kehitetään tulevaisuuden sotekeskusta, johon tulee työkykyä tukeva palvelukokonaisuus. Myös siellä käynnistetään kokeiluhankkeita, eli miten näiden kokeiluhankkeiden yhteistyö on ajateltu toteutuvan? On tärkeää varmistaa yhteistyö eri toimijoiden kesken.
- miten sotesektorin yhteistyö kuntakokeilussa on ajateltu toteuttaa?
- työkykykoordinaattorit ovat erittäin tärkeitä vammaiskysymyksissä. Siirtyvätkö työkykykoordinaattorit kokeiluihin ja onko kokeiluissa edelleen tarkoitus kehittää ja laajentaa työkykykoordinaattori-palveluita?

Jyväskylän kaupunki

- Onko kunnilla jollain tapaa mahdollisuus osallistua TE-toimistosta siirtyvän henkilöstön prosessiin? Vastaus, Janne Kesälähti: TE-toimisto tekee päätöksen henkilön siirtymisestä viime kädessä.